

dr hab. Beata Brzozowska-Zburzyńska, prof. UMCS

Lublin, 12 stycznia 2026 r.

Katedra Hispanistyki

Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Lublin

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Niny Klekot, zatytułowanej

Los mecanismos de encapsulación nominal como estrategias discursivas en el lenguaje político. Estudio contrastivo español-polaco

Rozprawa doktorska mgr Niny Klekot liczy 132 strony. Jest to studium porównawcze na temat zjawiska enkapsulacji nominalnej występującego w dyskursie politycznym na bazie korpusu utworzonego z wypowiedzi dwóch polityków: Prezydenta RP Andrzeja Dudy i Premiera Rządu Hiszpańskiego Pedro Sáncheza.

Praca została podzielona na cztery rozdziały: trzy o charakterze teoretycznym i metodologicznym (łącznie 71 stron) i jeden prezentujący wyniki badań (20 stron). Część teoretyczno-metodologiczna jest więc mocno rozbudowana i zajmuje ponad połowę objętości pracy. Część o charakterze empirycznym, przedstawiona w rozdziale zatytułowanym „Resultados” (Wyniki), liczy jedynie 20 stron i wydaje się zbyt zwięzła, zwłaszcza, że w rozdziale trzecim Doktorantka opisując korpus badawczy wskazuje, że składa się on z ponad ośmiuset przykładów wypowiedzi obydwu polityków. W związku z powyższym, można odnieść wrażenie, że nie został należycie i w pełni wykorzystany potencjał zgromadzonego materiału analitycznego. W rozdziale trzecim pojawia się wprawdzie podrozdział o nazwie „Análisis de los datos” (Analiza danych) – 9 stron, który porządkuje tok wyводу, ale jednocześnie utrudnia wyraźne oddzielenie opisu procedur badawczych od właściwej analizy empirycznej. Ta dysproporcja pomiędzy częścią teoretyczno-metodologiczną a empiryczną osłabia też oryginalny wkład Doktorantki w rozprawę, ponieważ mamy raczej do czynienia z ilustracyjną selekcją danych a nie z realnie przeprowadzoną analizą.

Rozprawa rozpoczyna się ponad trzystronicowym wstępem, w którym określone zostały: problemy związane z definicją i nomenklaturą opisywanego w rozprawie zjawiska, założenia wstępne, hipotezy i cele badawcze pracy, a także inspiracje bibliograficzne i

wskazówki motywujące dobór korpusu badawczego. Doktorantka przedstawiła również strukturę swojej pracy.

Punktem wyjścia dla przeprowadzonych badań stały się dwa założenia: 1) enkapsulacja nominalna to mechanizm, za pomocą którego niektóre rzeczowniki pozwalają na reinterpretację i skondensowanie fragmentów dyskursu, 2) język polityczny ma charakter perswazyjny i w tym celu posługuje się różnymi strategiami dyskursywnymi. Na bazie tych założeń Doktorantka określiła cele główne swojej pracy: sprawdzenie, czy w języku polityki użycie mechanizmów enkapsulacji nominalnej w funkcji ewaluatywnej jest główną strategią o charakterze perswazyjnym, a także porównanie użycia tego typu wyrażen w języku polskim i hiszpańskim.

Pierwszy rozdział teoretyczny, podzielony na trzy podrozdziały, poświęcony został zjawisku enkapsulacji nominalnej. W pierwszej kolejności Autorka rozprawy przedstawiła stan badań nad tym mechanizmem językowym, zwracając uwagę na różnorodność nazw i terminów stosowanych u różnych autorów i w ramach różnych poddyscyplin językoznawczych. Na stronie 11 przedstawiła samodzielnie opracowaną tabelkę zbiorczą wszystkich napotkanych nazw ze wskazaniem ich źródeł bibliograficznych. Jest to bardzo cenne zestawienie, ponieważ te nazwy zostały, dodatkowo, pogrupowane w trzy kategorie, ze względu na to, jak wyrażenia definiowane jako enkapsulatory są interpretowane funkcjonalnie: jako elementy o funkcji kohezyjnej, jako elementy anaforyczne, jako elementy dyskursywne.

Następnie, Doktorantka przedstawiła główne mechanizmy językowe zapewniające spójność tekstu oraz wskazała, jakie są zależności pomiędzy nimi a zjawiskiem enkapsulacji nominalnej. W podrozdziale 1.2., z kolei, Doktorantka opisała cechy formalne wyrażen pełniących funkcję enkapsulacji nominalnej, potwierdzając je przykładami pochodzącymi z zebranego korpusu badawczego. Na zakończenie rozdziału pierwszego, w podrozdziale 1.3., mgr Klekot zdefiniowała, czym są etykiety dyskursywne i jaką funkcję pełnią w dyskursie.

Rozdział drugi rozprawy doktorskiej mgr Niny Klekot poświęcony został cechom języka i dyskursu politycznego i pojęciom z nimi związanymi. W pierwszym podrozdziale tej części, Doktorantka, słusznie, starała się wyjaśnić różne niuanse i dyskusje naukowe związane z odpowiednim nazywaniem języka, którym posługują się politycy. Wyjaśniła różnice pomiędzy pojęciami: *język polityki*, *mowa polityków*, *styl* czy *żargon polityczny*. Przedstawiła definicje języka politycznego proponowane zarówno przez badaczy polskich jak i hiszpańskojęzycznych, a także dyskusję na temat tego, czy tę odmianę języka należy czy też nie należy uznawać za język specjalistyczny. W podsumowaniu stwierdziła, że wprawdzie język polityki, czy też bardziej precyzyjnie mówiąc, język polityków czerpie z różnych odmian języków specjalistycznych, to sam w sobie nie może być uznany za odrębny język

specjalistyczny. Jak podkreśliła, nie ma w tym przypadku mowy o stabilności leksykalnej i jest to język powszechnie używany, a nie dostępny tylko dla wąskiej grupy użytkowników.

Drugi podrozdział tej części pracy doktorskiej mgr Niny Klekot został poświęcony zagadnieniom związanym z pojęciem dyskursu politycznego. Po pierwsze, podkreślona została wieloznaczność terminu *dyskurs*, który może się odnosić do, co najmniej, trzech różnych pojęć. Jeśli, natomiast chodzi o powiązanie dyskursu z polityką autorka wyróżnia (za Czyżewski i inni, 2010) *dyskurs publiczny* (między innymi związany z polityką), *dyskurs polityki* (związany z osobami, które pełnią różnorodne funkcje o charakterze politycznym) i *dyskurs polityczny* (dotyczy dziennikarzy, komentatorów, obserwatorów, naukowców zajmujących się polityką itp.). Zwróciła również uwagę na ogromną rolę, jaką pełnią obecnie, szeroko pojęte, media w rozpowszechnianiu, a czasem, również, kreowaniu dyskursu politycznego.

W podrozdziale 2.2.3. Doktorantka skupiła się na przedstawieniu kilku strategii dyskursywnych, które możemy zauważyć w komunikacji językowej o tematyce politycznej, takich jak metafora i metonimia, użycie elementów ewaluatywnych, powtórzenia, antonimy itp. Wszystkie te strategie były ilustrowane przykładami pochodzącymi z korpusu co pozwalało lepiej zrozumieć ich funkcjonowanie w dyskursie o charakterze perswazyjnym.

Rozdział trzeci rozprawy doktorskiej mgr Niny Klekot został zatytułowany: „Metodologia” (metodologia). Składa się on z trzech podrozdziałów, z których każdy ma dwie lub trzy sekcje podrzędne. W pierwszym podrozdziale został opisany problem badawczy czyli wskazano cele i hipotezy badawcze, a także definicję dyskursu politycznego i metody jego badania. Na str. 59 dwukrotnie powtórzony został ten sam fragment tekstu, od słów: „Una parte de las investigaciones...” do słów: „nos proponemos analizar el fenómeno de encapsulación nominal...”.

W podrozdziale 3.1.1. Doktorantka określiła hipotezę badawczą i pytania badawcze. Hipoteza brzmi: „w dyskursie politycznym stosowane są mechanizmy enkapsulacji nominalnej w celach perswazyjnych”. Celem pracy jest więc potwierdzenie tej tezy, a także wskazanie różnic i podobieństw w użyciu wyrażen o tym charakterze w wypowiedziach dwóch polityków: polskiego i hiszpańskiego. Jak wynika z przeglądu literatury przedmiotu, dotychczasowe badania kontrastywne (polsko-hiszpańskie) dotyczące tego zagadnienia odnosiły się do języka mediów, dlatego można uznać, że, pod tym względem, praca mgr Niny Klekot wnosi istotny wkład zarówno do badań nad zjawiskiem enkapsulacji nominalnej jak i nad dyskursem politycznym, a także do badań kontrastywnych. Ponadto, Doktorantka sformułowała sześć, bardziej szczegółowych, pytań badawczych, których celem było wskazanie zarówno

formalnych jak i dyskursywnych i pragmatycznych cech elementów językowych stosowanych w mechanizmach enkapsulacji nominalnej.

W przyjętej przez Doktorantkę definicji dyskursu politycznego (za Skowronek, 2016: 113) jest on rozumiany jako „oficjalne wypowiedzi (niezależnie od ich formalnego kształtu) formułowane przez polityków i/lub ludzi oficjalnie mówiących o polityce”. W związku z tym, mgr Nina Klekot zdecydowała, że podda analizie wypowiedzi dwóch czołowych polityków: Prezydenta RP Andrzeja Dudy i Premiera Hiszpanii Pedro Sáncheza. W uzasadnieniu tego wyboru przedstawiła kilka argumentów wskazujących na symetrię pomiędzy obydwoima politykami, z którymi należy się zgodzić, czyli: podobny wiek, posiadanie stopnia doktora, doświadczenie akademickie, pełnienie bardzo wysokiej funkcji publicznej oraz takie, które są nieprecyzyjne. Systemy ustrojowe Polski i Hiszpanii nie są symetryczne. Polska ma system mieszany, gabinetowo-parlamentarny: z jednej strony jest to republika parlamentarna, a z drugiej jest to system półprezydencki, gdzie Prezydent ma pewne kompetencje wykonawcze w niektórych obszarach. Hiszpania, natomiast, jest dziedziczną monarchią parlamentarną, gdzie władza wykonawcza leży, jedynie, w rękach rządu kierowanego przez premiera. Z tego wynika, że zarówno Prezydent Duda jak i Pedro Sánchez funkcjonują w ramach demokracji liberalnej jednak pełnią odmienne funkcje ustrojowe: pierwszy, współtworzy władzę wykonawczą, którą kieruje premier Rządu Polskiego, drugi, kieruje władzą wykonawczą w hiszpańskim systemie parlamentarnym. Sformułowanie, że obaj wykonują władzę wykonawczą w systemie parlamentarnym (str. 71) jest więc nieprecyzyjne.

Podsumowując, porównanie dyskursów Andrzeja Dudy y Pedro Sáncheza ma potencjał analityczny, jednak wymaga szerszego osadzenia w kontekstach ustrojowych i funkcjach, jakie oni pełnią w swoich systemach politycznych. Należałoby wskazać, że występujące różnice instytucjonalne warunkują cele, strategie i ograniczenia komunikacyjne badanych aktorów, czyli np. ograniczyć korpus badawczy do wypowiedzi na tematy międzynarodowe, które są w kompetencjach obydwu polityków.

W podrozdziale 3.2.2. Doktorantka przedstawiła zebrany korpus badawczy. Chodzi o wypowiedzi obydwu polityków w okresie od 24 lutego 2022 roku do 29 sierpnia 2022 roku. Pochodzą one z oficjalnych stron internetowych pałacu rządowego Rządu Hiszpańskiego (www.lamoncloa.gob.es) i pałacu prezydenckiego (www.prezydent.pl). Poruszane przez polityków tematy dotyczyły: ekonomii, stosunków międzynarodowych, kultury, historii, polityki wewnętrznej i zewnętrznej. Korpus składa się, przede wszystkim, z przemówień i wywiadów. Został podzielony na dwie części, które są porównywalne pod względem liczby słów: 52189 słów dla podkorpusu w języku hiszpańskim i 52760 słów dla podkorpusu w języku

polskim. Na stronach 66-67 przedstawione zostały zestawienia liczbowe dla różnych rodzajów wypowiedzi obydwu polityków, co powala uznać, że obydwie podkorpusy są ilościowo i formalnie porównywalne.

Ostatni podrozdział trzeciej części ocenianej rozprawy doktorskiej nosi tytuł „Análisis de los datos” (Analiza danych). Zostały w nim przedstawione sposoby wyszukiwania w tekstach wyrażen pełniących funkcję enkapsulatorów nominalnych, przypisanych im mechanizmów i funkcji, a także ich klasyfikacja. Autorka rozprawy doprecyzowała, że poddane analizie zostaną, z jednej strony *enkapsulatory*, czyli: zaimki neutralne, nominalizacje oraz rzeczowniki ogólne, które pełnią funkcję kondensującą, a z drugiej strony, tzw. *etykiety dyskursywne*, które mają funkcję ewaluatywną. W tej części pracy, doprecyzowania metodologiczne zostały zilustrowane przykładami z korpusu, co momentami, mogło wskazywać, że mamy do czynienia z analizą, a nie częścią teoretyczno-metodologiczną.

Rozdziały pierwszy, drugi i trzeci zostały opracowane na bazie dobrze udokumentowanej bibliografii, która zawiera pozycje bibliograficzne w kilku językach, jest aktualna (ponad 60% pozycji bibliograficznych z XXI wieku) i obszerna (ok. 200 pozycji bibliograficznych – wszystkie zostały przywołane w tekście pracy). Pojawiły się jednak, w niektórych miejscach, pewne nieścisłości bibliograficzne, np. w tekście, artykuł autorstwa González Ruiz został przywołany z datą 2010, natomiast w spisie bibliograficznym widnieje rok 2008; książka Halliday, Hassan w bibliografii ma datę 1997, natomiast w tekście (str. 6) – 1976. Takich przykładów jest kilka. W pracy naukowej tak obszernej jak rozprawa doktorska nietrudno o tego typu błędy czy przeoczenia, dlatego zachęcam, w przyszłości, do stosowania aplikacji lub programów do zarządzania bibliografią, które są dostępne bezpłatnie dla wszystkich, którzy tego potrzebują.

Rozdział analityczny pracy doktorskiej mgr Niny Klekot został podzielony na trzy podrozdziały. W pierwszym, skupiono się na użyciu zaimków w obydwu językach. Jeśli chodzi o język hiszpański, analiza dotyczyła pięciu jednostek językowych o charakterze neutralnym: *aquello, ello, eso, esto, lo*. Ich częstotliwość występowania w zebranych korpusie była bardzo zróżnicowana: od 1 przykładu dla zaimka *aquello*, po 104 w przypadku rodzajnika neutralnego *lo*. Nie dziwi więc, że w analizie skupiono się, przede wszystkim, na tym ostatnim elemencie, który miał częste użycia zarówno anaforyczne jak i kataforyczne. Zabrakło jednak solidnej analizy różnic semantyczno-pragmatyczno-dyskursywnych pomiędzy zaimkami: *ello, eso, esto*. W moim przekonaniu, są to elementy ciekawe z punktu widzenia analizy porównawczej, ponieważ w języku polskim nie mają symetrycznych odpowiedników i wszystkie mogą być zestawiane jedynie z polskim zaimkiem *to*.

Z analizy korpusu polskiego wynikało, że był to jedyny zaimek występujący w wypowiedziach Prezydenta Andrzeja Dudy w funkcji enkapsulatora nominalnego. Analiza porównawcza tych elementów językowych pokazała, że najczęściej używane są one w pozycji anaforycznej zarówno w języku polskim (196 przykładów) jak i hiszpańskim (131 przykładów). Występowanie w pozycji kataforycznej lub wewnątrz segmentu jest porównywalne w obydwu językach: odpowiednio, 43 i 11 przykładów w języku hiszpańskim oraz 26 i 9 przykładów w języku polskim. W analizie wskazano również na możliwość uzupełniania zaimków elementami o charakterze ewaluatywnym, a także na częste ich występowanie z czasownikami *mówić/decir* i *robić/hacer*. W tym podrozdziale udało się odpowiedzieć na większość pytań szczegółowych, które Autorka rozprawy wymieniła w części metodologicznej. Zabrakło jedynie bardziej pogłębionej analizy z punktu widzenia funkcji perswazyjnej analizowanych przykładów.

W drugim podrozdziale tej części (najobszerniejszym), Doktorantka poddała analizie wyrażenia nominalne, dzieląc je na trzy grupy: nominalizacje, proformy leksykalne i etykiety dyskursywne. Najmniej liczne, w obydwu podkorpusach, okazały się te pierwsze, a najbardziej liczne, proformy leksykalne w języku polskim. W tabelce na stronie 90 autorka wyróżniła 6 klas semantycznych rzeczowników pełniących funkcję enkapsulatorów i zauważyła, że zarówno w języku polskim jak i hiszpańskim, najczęściej występują te należące do klasy semantycznej nazwanej „lingüística” (za Schmid, 2000). Chodzi o rzeczowniki typu: *pytanie*, *punkt*, *argument*, *refleksja* itp., które służą do powtórzenia, zreformułowania poprzedniej treści, zaprzeczenia lub, nawet, zdyskredytowania wypowiedzi innych. Doktorantka poddała analizie te i inne wyrażenia, należące do innych klas semantycznych zauważając, że są one dość produktywne i skuteczne z punktu widzenia mechanizmów enkapsulacji nominalnej i kohezji tekstu.

W trzecim podrozdziale części analitycznej Doktorantka przeanalizowała wyrażenia o znaczeniu kondensującym z punktu widzenia ich wartości ewaluatywnej. Zauważyła, że najmniej liczne są wyrażenia zawierające ocenę pozytywną, a najbardziej liczne te neutralne. Autorka rozprawy zwróciła uwagę na fakt, że zawartość oceniająca ujawnia się zarówno w sposób eksplicytny jak i implicytny na poziomie jednostek nominalnych, ich modyfikatorów, a nawet całych struktur predykatywnych i jest to bardzo często używane narzędzie w dyskursie politycznym.

Rozprawa kończy się podsumowaniem, w którym zebrane zostały najistotniejsze konkluzje wynikające z przeprowadzonych badań. Na końcu pracy umieszczono aneks z linkami do analizowanych w rozprawie tekstów.

Praca doktorska mgr Niny Klekot została napisana po hiszpańsku. Wymagałaby ona jednak dokładnej korekty językowej. Pojawiają się, bowiem, dość często, błędy ortograficzne związane z używaniem akcentów graficznych (np. *trás*, *graficas*, *lingüístas*, *etimologicamente*, *carácterizador*, *analisis* itd.), błędy dotyczące użycia determinantów i niektórych przyimków, a także tzw. *literówki*.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe rozważania, stwierdzam, że dysertacja mgr Niny Klekot, zatytułowana **Los mecanismos de encapsulación nominal como estrategias discursivas en el lenguaje político. Estudio contrastivo español-polaco**, spełnia kryteria stawiane ustawowo rozprawom doktorskim. Stanowi bowiem oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, poprzez uzupełnienie badań nad zjawiskiem enkapsulacji w perspektywie porównawczej (polsko-hiszpańskiej) i w odniesieniu do języka polityków. Doktorantka wykazała się umiejętnością prowadzenia porównawczych badań naukowych, a także pogłębioną wiedzą z zakresu językoznawstwa ogólnego. Wnioskuje, tym samym, o dopuszczenie pani mgr Niny Klekot do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Beate Burzonlo - Złotyńska